



บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของเรื่องที่จะศึกษา

เรื่องราวของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศกำลังพัฒนานั้นเป็นเรื่องใหม่ที่น่าสนใจติดตาม ทั้งนี้เพราะประเทศกำลังพัฒนามีบทบาทสำคัญขึ้นเรื่อย ๆ ในเวทีการเมืองระหว่างประเทศ ประเทศกำลังพัฒนามาเน้นความสำคัญของการกระชับความสัมพันธ์ระหว่างกันเองเพื่อเป็นพื้นฐานในการสร้างความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจร่วมกัน ไทยเองก็ได้หันมาเน้นหนักการกระชับความสัมพันธ์กับประเทศกำลังพัฒนาด้วย โดยการประกาศนโยบายการต่างประเทศรอบทิศทาง (omnidirectional policy) อย่างชัดเจนเมื่อไม่กี่ปีมานี้

สาระสำคัญของนโยบายรอบทิศทาง ตามที่สรุปจากคำประกาศของ พล.อ.อ.สิทธิ เสวตศิลา ในวันที่ 17 มกราคม 1985 คือ "จะมีความสัมพันธ์ทางการทูต การเมือง การค้า และวัฒนธรรมกับประเทศต่าง ๆ ในทุกภูมิภาคของโลก เพื่อวัตถุประสงค์ที่ต่างจะได้แลกเปลี่ยนผลประโยชน์ระหว่างกัน เพื่อนำไปสู่การมีสันติภาพร่วมกัน"¹ แนวนโยบายดังกล่าวนี้เป็นไปในลักษณะเดียวกันกับนโยบายที่เริ่มในสมัยเมื่อปี 1975 ซึ่งไทยเริ่มหันมาเน้นการคบค้ากับประเทศต่าง ๆ มากขึ้นหลังจากที่มีความสนใจอยู่เพียงบางประเทศเท่านั้น

นโยบายดังกล่าวได้รับการขนานนามว่าเป็นมิติใหม่ของนโยบายต่างประเทศของไทย นโยบายนี้มีความสำคัญดังนี้คือ

¹บันทึกการสัมมนาเรื่อง มิติใหม่ของความสัมพันธ์ต่างประเทศของไทย จัดโดยภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ร่วมกับสถาบันความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ วันที่ 21-22 พฤศจิกายน 2528, หน้า 1.

1. ความพยายามในการขยายความสัมพันธ์ (diversification) กับประเทศต่าง ๆ ให้มากขึ้น ทั้งนี้เพราะตั้งแต่ ค.ศ. 1975 ไทยมองเห็นความจำเป็นโดยเฉพาะในทางการเมืองระหว่างประเทศว่าสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นประเทศที่เป็นมิตรสนิทกับไทยนั้น อาจไม่สามารถช่วยเหลือไทยได้เต็มที่ในภาวะคับขัน ดังนั้นการจำกัดมิตรประเทศของไทยเป็นการจำกัดโอกาสของไทยเองในการที่จะปกป้องผลประโยชน์ของชาติอย่างเต็มที่ การมีมิตรประเทศใหม่ ๆ เพิ่มมากขึ้นเป็นการสร้างเกราะป้องกันตัวเองอย่างหนึ่ง และในปัจจุบันนี้ประเทศกำลังพัฒนามีสิทธิและเสียงมากขึ้นในวงการการเมืองระหว่างประเทศ ดังนั้นจึงเป็นนิมิตรหมายที่ดีต่อประเทศไทยในการดำเนินนโยบายดังกล่าว เพื่อให้ไทยบรรลุตามเป้าหมายที่ต้องการได้

2. ตามนโยบายต่างประเทศในมิติใหม่นี้ยังเน้นย้ำไปถึงความสัมพันธ์ของประเทศกำลังพัฒนาในรูปแบบของความร่วมมือใต้-ใต้ (south-south cooperation) โดยที่จะเป็นในรูปแบบของความร่วมมือพหุภาคี หรือทวิภาคีก็ได้ ซึ่งจะช่วยให้มีการผนึกกำลังต่อรองกับประเทศพัฒนาแล้ว

3. การสร้างความร่วมมือทางการเมืองเพื่อผลในทางเศรษฐกิจซึ่งจะเกิดต่อเนื่องจากความสัมพันธ์ดังกล่าวในอนาคต เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีกับประเทศกำลังพัฒนา เครื่องมืออันหนึ่งที่รัฐบาลใช้ก็คือ การให้ความช่วยเหลือทางวิชาการโดยผ่านโครงการความช่วยเหลือของไทย

ปัญหาทางเศรษฐกิจเป็นปัญหาหลักในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไม่ว่าจะเป็นประเทศพัฒนาแล้วกับประเทศในลักษณะเดียวกัน หรือประเทศที่พัฒนาแล้วกับประเทศกำลังพัฒนา ปัญหาดังกล่าวยิ่งสำคัญมากขึ้นโดยเฉพาะกับประเทศกำลังพัฒนา ทั้งนี้เนื่องจากความขาดแคลนทั้งในเรื่องของทรัพยากรที่มีคุณภาพ ดังเช่น บุคลากร และเรื่องของการก้าวหน้าทางวิชาการโดยเฉพาะวิชาการใหม่ ๆ ซึ่งจะสนับสนุนให้เกิดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างมากมายของประเทศกำลังพัฒนาให้ได้ประโยชน์สูงสุดและใช้อย่างมีประสิทธิภาพเต็มที่

การเน้นความร่วมมือในการพัฒนาความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจของประเทศกำลังพัฒนาโดยอาศัยประเทศกำลังพัฒนาด้วยกัน (economic cooperation among

developing countries)* นั้น เป็นส่วนประกอบพื้นฐานในการสร้างระเบียบเศรษฐกิจใหม่ระหว่างประเทศ (New International Economic Order)** ซึ่งประเทศกำลังพัฒนาเป็นผู้เรียกร้องขอความเป็นธรรมในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างประเทศพัฒนาแล้วและประเทศกำลังพัฒนาโดยเฉพาะในเรื่องของความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ

การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศกำลังพัฒนานั้นเป็นแนวทางของระเบียบเศรษฐกิจใหม่ระหว่างประเทศ (NIEO) ซึ่งปรากฏออกมาในรูปของการปฏิบัติการ และสิ่งสำคัญประการหนึ่งเพื่อที่จะให้มีการบรรลุถึงความพยายามในการสร้างความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจร่วมกันและรวมทั้งเพื่อที่จะสร้างพหุภาพร่วมกัน (collective self-reliance) ของประเทศกำลังพัฒนา ก็เพื่อบรรลุถึงวัตถุประสงค์ของความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศกำลังพัฒนา (technical cooperation among developing countries)

* ความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศกำลังพัฒนา เป็นพื้นฐานของความพยายามในการพัฒนาประเทศโลกที่สามตั้งแต่ ค.ศ. 1964 โดยองค์การเพื่อการค้าและการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNCTAD - The United Nations Conference on Trade and Development) เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงพลังของกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา (โดยเฉพาะกลุ่ม 77) ซึ่งมีวัตถุประสงค์คือ

1. ช่วยลดการถูกเอารัดเอาเปรียบของประเทศกำลังพัฒนา
2. ขยายความสมคูลย์และความสัมพันธ์ที่เป็นอิสระมากขึ้นระหว่างประเทศพัฒนาแล้วและประเทศกำลังพัฒนา
3. กระชับสมรรถนะของประเทศกำลังพัฒนา และลดการพึ่งพิงฝ่ายเดียว
4. นำไปสู่การใช้ทรัพยากรของโลกอย่างมีประสิทธิภาพ

** สหประชาชาติได้ประกาศหลักการจัดตั้งและแนวนโยบายระเบียบเศรษฐกิจใหม่ระหว่างประเทศ (NIEO) ขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อเดือน พฤษภาคม 1974 ในสมัยประชุมสังหประชาชาติ วาระพิเศษครั้งที่ 61 มีจุดประสงค์เพื่อที่จะปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างประเทศพัฒนาแล้วและประเทศกำลังพัฒนาให้อยู่บนพื้นฐานของความเสมอภาคและการพึ่งพาอาศัยกันอย่างยุติธรรม

ซึ่งบรรจุไว้ในระเบียบเศรษฐกิจใหม่ระหว่างประเทศ (NIEO) ด้วย รวมทั้งเรื่องดังกล่าว
ยังมีกรกล่าวถึงในแนวทางของการพัฒนาของประเทศกำลังพัฒนาด้วยเช่นใน North -
South : A programme for survival โดย Willy Brandt² ซึ่งเห็นว่าความร่วมมือ
มือทางวิชาการระหว่างประเทศกำลังพัฒนาไปจนถึงปัจจุบันนั้น เป็นประเด็นสำคัญประเด็นหนึ่ง
ในการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศกำลังพัฒนา

ความร่วมมือทางวิชาการระหว่างประเทศกำลังพัฒนานั้น มีผู้ให้คำจำกัดความว่าเป็น

ความร่วมมือในลักษณะที่ประเทศกำลังพัฒนาให้และรับความช่วยเหลือ
ทางด้านวิชาการในลักษณะถ้อยที่ถ้อยอาศัย ซึ่งแตกต่างจากลักษณะความ
ช่วยเหลือแบบผู้ให้และผู้รับ ซึ่งประเทศกำลังพัฒนาส่วนใหญ่มักจะตกอยู่ใน
ฐานะผู้รับแต่อย่างใดโดยต้องยินยอมรับความช่วยเหลือนั้น ๆ ตาม
เงื่อนไขของผู้ให้³

ความร่วมมือแบบนี้มุ่งเน้นความร่วมมือระหว่างประเทศที่มีสภาพทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับที่เรียก
กัน และเข้าใจโดยทั่วไปว่า "กำลังพัฒนา" โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างของระบอบการเมือง
การปกครอง ประเทศกำลังพัฒนาเองได้มีการกล่าวถึงความร่วมมือทางวิชาการระหว่างประเทศ
กำลังพัฒนาอย่างเป็นทางการ ในที่ประชุมสหประชาชาติ ณ กรุงบัวโนสไอเรส ประเทศ
อาร์เจนตินา ในปี 1978 และที่ประชุมได้รับรองแผนปฏิบัติการบัวโนสไอเรส (The Buenos
Aires Plan of Action) ซึ่งเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานความร่วมมือทางวิชาการ
ระหว่างประเทศกำลังพัฒนาของประเทศต่าง ๆ ในโครงการทั้งระดับชาติ ภูมิภาค และระหว่าง
ภูมิภาค โดยมีโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) เป็นหน่วยงานหลักรับผิดชอบ
การประชุมดังกล่าวได้ชี้ให้เห็นความพยายามของประเทศกำลังพัฒนาอย่างแท้จริงในอันที่จะ
ส่งเสริมความร่วมมือโดยเฉพาะทางด้านวิชาการระหว่างกัน

²Willy Brandt, North-South: A programme for survival (London: Pan Books Ltd, 1980), p. 138.

³กฤษฎา เบียมพงศ์สานต์, "รายงานสถานการณ์ปัจจุบันของงานความร่วมมือทาง
วิชาการระหว่างประเทศกำลังพัฒนา: รายงานของหน่วยประสานงานกลาง" ใน รายงานการ
สัมมนาในระดับชาติ เรื่อง ความร่วมมือทางวิชาการกับประเทศกำลังพัฒนา กรมวิเทศสหการ/
IDRC 5-7 สิงหาคม 2524, หน้า 168.

กล่าวได้ว่าความร่วมมือทางวิชาการระหว่างประเทศกำลังพัฒนา "เป็นมิติใหม่ของความร่วมมือที่มุ่งให้ประเทศกำลังพัฒนาแต่ละประเทศให้และรับความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในฐานะที่ทัดเทียมกัน มิได้มีฝ่ายใดให้หรือรับแต่ฝ่ายเดียว"⁴ ดังนั้นความร่วมมือทางวิชาการระหว่างประเทศกำลังพัฒนา จึงเกี่ยวพันกับความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศกำลังพัฒนาในแง่การเสริมสร้างความรู้และความสามารถของประเทศกำลังพัฒนาเพื่อจะนำไปสู่การสร้างความแข็งแกร่งทางเศรษฐกิจเพื่อให้บรรลุถึงการพึ่งพาตนเองร่วมกันและอาจจะรวมไปถึงการสร้างพลังอำนาจต่อรองกับประเทศพัฒนาแล้วด้วย

สำหรับประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศกำลังพัฒนาประเทศหนึ่งนั้น ก็ได้รับเอาแนวความคิดดังกล่าวมาปฏิบัติโดยออกมาในรูปของโครงการการให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจและวิชาการ ที่รัฐบาลไทยให้แก่ประเทศกำลังพัฒนาด้วยกัน โครงการดังกล่าวริเริ่มขึ้นในช่วงทศวรรษ 1960 โดยผู้ริเริ่มอาจจะนำความคิดเรื่องผลประโยชน์ของชาติแนวสัจนิยมใหม่เข้าไปพิจารณาประกอบด้วย กล่าวคือ ขยายความหมายของผลประโยชน์ของชาติว่า

ครอบคลุมถึงความอยู่รอดของมวลมนุษย์ทั้งปวงหรือของโลกเอาไว้ด้วย แทนการตีความหมายแคบ ๆ จำกัดอยู่แต่ผลประโยชน์ของประเทศตนประเทศเดียว เนื่องด้วยเหตุผลง่าย ๆ ว่า ประเทศตนจะอยู่รอดไม่ได้ หากไม่ร่วมมือกันแก้ปัญหาระหว่างประเทศหรือปัญหาโลกร่วมกัน⁵

แต่อย่างไรก็ตาม ยังเป็นที่น่ากังขาอยู่ว่าเหตุใดประเทศไทยจึงมีนโยบายดังกล่าว ทั้งที่ไทยเองยังประสบปัญหาของความขาดแคลนทรัพยากรในการที่จะใช้เพื่อการพัฒนาประเทศ และกิจกรรมดังกล่าวนี้ประสบความสำเร็จบรรลุตามเป้าหมายของการมุ่งส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศกำลังพัฒนาหรือไม่ หรือเพื่อใช้เป็นเพียงการกล่าวอ้างเพื่อการดำเนินนโยบายทางการเมืองระหว่างประเทศเท่านั้น

⁴สมพงษ์ ฝ่ายจำปา, "นโยบายของประเทศไทยเกี่ยวกับความร่วมมือระหว่างประเทศกำลังพัฒนา (TCDC): ข้อเกี่ยวพันทางด้านเศรษฐกิจและการเมือง" ในรายงานการสัมมนาระดับชาติเรื่อง ความร่วมมือทางวิชาการกับประเทศกำลังพัฒนา กรมวิเทศสหการ/IDRC 5-7 สิงหาคม 2524, หน้า 194.

⁵สุรชัย ศิริไกร, ทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เอกสารทางวิชาการ หมายเลข 7 ศูนย์วิจัยคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, มกราคม 2527, หน้า 5.

จะเห็นว่าการให้ความช่วยเหลือทางด้านวิชาการแก่ประเทศกำลังพัฒนาของประเทศไทย เป็นเรื่องที่น่าสนใจ ยิ่งไปกว่านั้นการให้ความช่วยเหลือทางด้านวิชาการของไทยแก่ประเทศกำลังพัฒนาอย่างเช่นจีน ซึ่งอาจเรียกได้ว่าเป็นมหาอำนาจในเอเชีย นั้น ยิ่งชวนให้น่าที่จะสืบหาและวิเคราะห์ความเป็นมาของนโยบายดังกล่าวมากยิ่งขึ้น วิทยานิพนธ์เรื่องนี้มุ่งที่จะศึกษาถึงวิธีการดำเนินนโยบายทางการเมืองระหว่างประเทศโดยวิถีทางของระบบราชการ (bureaucratic politics) และจะวิเคราะห์ว่ากิจกรรมการให้ความช่วยเหลือเงินของไทยนั้น เป็นไปในลักษณะของสัญลักษณ์ (symbol) หรือเป็นไปในรูปของการให้ความช่วยเหลือเพื่อสร้างสรรค์ (constructive) ความก้าวหน้าทางวิชาการของประเทศกำลังพัฒนาเพื่อที่จะเสริมสร้างพลังของประเทศกำลังพัฒนา

นอกจากนั้นแล้วความช่วยเหลือทางด้านวิชาการแก่ประเทศจีนนั้น เริ่มที่จะมีบทบาทในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยและจีนก็เมื่อหลังจากการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตระดับปกติระหว่างกันในศวรรษที่ 1970 กล่าวได้ว่าการมีปัจจัยสนับสนุนความสัมพันธ์ดังกล่าวอาจเป็นไปตามแนวทางของการให้ความช่วยเหลือด้านต่าง ๆ ของประเทศตะวันตกที่ให้แก่ประเทศกำลังพัฒนา ซึ่งจุดมุ่งหมายก็คือเพื่อ "นำไปสู่การพัฒนาความมั่นคงทางการเมืองและทัศนคติที่เป็นมิตรในประเทศที่ได้รับความช่วยเหลือ"⁶

การยกประเทศจีนขึ้นมาเป็นกรณีศึกษาก็เนื่องจากว่า เป็นกรณีที่แปลกไปจากประเทศกำลังพัฒนาอื่น ๆ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่าประเทศจีนนั้นเป็นประเทศมหาอำนาจในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ตามที่ได้ประจักษ์แล้วจีนนั้นเมื่อเปรียบเทียบกับไทยแล้ว น่าจะต้องการความช่วยเหลือจากไทยน้อยกว่าที่ไทยต้องการจากประเทศจีน ดังนั้นการศึกษาการให้ความช่วยเหลือทางด้านวิชาการของไทยแก่จีนจึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจและแตกต่างไปจากกรณีอื่น ๆ ที่ไทยให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศซึ่งอาจเรียกได้ว่าโดยทั่วไปมีวิชาการด้อยกว่าไทย

⁶Joan Spero, The Politics of International Economic Relations (London: George Allen & Unwin, 1982), p. 157.

สำหรับโครงการที่จะนำมาเป็นส่วนประกอบในการวิเคราะห์นั้นจะกล่าวถึงโครงการความร่วมมือทางวิทยาศาสตร์และวิชาการไทย-จีนซึ่งได้เริ่มมีขึ้นหลังจากปี 1975 เมื่อรัฐบาลไทยได้สถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตระดับปกติกับจีนแล้ว โดยไทยและจีนได้มีความตกลงเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นครั้งแรกเมื่อปี 1978 และจวบจนถึงปัจจุบันนี้ได้มีการประชุมร่วมกันเป็นครั้งที่ 7 แล้ว ในปี 1987 ภายใต้อาณัติโครงการดังกล่าวยังมีโครงการย่อย ๆ ซึ่งฝ่ายจีนและฝ่ายไทยจะต้องนำไปถือปฏิบัติเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่ได้วางไว้ในการประชุมแต่ละครั้ง ซึ่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะศึกษาเน้นเฉพาะฝ่ายไทยเป็นหลัก

วัตถุประสงค์ในการศึกษา

1. เพื่ออธิบายให้เห็นถึงเป้าหมายของการให้ความร่วมมือทางวิชาการระหว่างประเทศกำลังพัฒนาโดยใช้ความร่วมมือทางวิชาการระหว่างไทยและจีนเป็นกรณีศึกษา
2. เพื่อชี้ให้เห็นถึงแนวทางในการดำเนินนโยบายต่างประเทศของไทยต่อประเทศกำลังพัฒนาด้วยกัน โดยใช้การให้ความช่วยเหลือทางวิชาการระหว่างประเทศกำลังพัฒนาเป็นเครื่องมือ
3. เพื่อพิจารณาความเป็นไปได้ของความร่วมมือกันระหว่างประเทศกำลังพัฒนา

สมมติฐานในการศึกษา

การที่ประเทศกำลังพัฒนาหันมาให้ความช่วยเหลือทางวิชาการซึ่งกันและกัน (technical cooperation among developing countries) เพื่อส่งเสริมความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างกัน (economic cooperation among developing countries) เพื่อสร้างอำนาจต่อรองกับประเทศพัฒนาแล้ว และเพื่อสร้างพหุภาพในการพึ่งตนเองร่วมกัน (collective self - reliance) ตามแนวความคิดของระเบียบเศรษฐกิจใหม่ระหว่างประเทศ และรวมถึงการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน (interdependence) นั้นในทางปฏิบัติเป็นไปได้ยาก ทั้งนี้เพราะประเทศกำลังพัฒนามีข้อจำกัดหลายด้าน เช่น เงินลงทุน ความหวาดระแวงกัน สภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ดังนั้น

ตามความเป็นจริง สำหรับประเทศไทยแล้วนั้น ตามที่ได้ทดลองแล้ว นโยบายความร่วมมือระหว่างประเทศกำลังพัฒนา เป็นการดำเนินนโยบายของประเทศกำลังพัฒนาภายใต้กรอบผลประโยชน์ของประเทศมากกว่าจะมุ่งเน้นการให้ความช่วยเหลือระหว่างประเทศกำลังพัฒนา โดยแท้จริง ทั้งนี้ประเทศไทยก็ดำเนินการให้ความช่วยเหลือทางวิชาการแก่ประเทศจีนนั้นก็ออกมาในรูปแบบดังกล่าวด้วย

วิธีการศึกษา

โดยใช้วิธีวิเคราะห์เชิงพรรณนา (descriptive analysis) และค้นคว้าเอกสาร (documentary research)

โดยใช้ข้อมูลปฐมภูมิ (primary sources) เช่น บันทึก รายงานการประชุม ข้อตกลงและเอกสารความร่วมมือซึ่งทำสัญญากันเป็นลายลักษณ์อักษรและการสัมภาษณ์ และ

โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary sources) เช่น เอกสารการสัมมนา การวิจัย วารสารและบทความต่าง ๆ

โดยที่ในการศึกษาจะเน้นถึงโครงการความร่วมมือทางวิทยาศาสตร์และวิชาการ ไทย-จีน ดังนั้นในการพยายามวิเคราะห์สาเหตุแห่งการให้ความช่วยเหลือทางวิชาการดังกล่าว จึงจะแจกแจงรายละเอียดให้ทราบถึงตัวโครงการว่าเป็นอย่างไร และปฏิบัติการอย่างไรบ้าง รวมทั้งกล่าวถึงเป้าหมายหลักของโครงการซึ่งรวมทั้งการพยายามค้นหาสาเหตุว่าเหตุใดไทยถึงให้ความช่วยเหลือแก่จีน เพื่อผลประโยชน์ต่าง ๆ ของไทย หรือเพื่อดำเนินการตามแนวความคิดของความร่วมมือทางวิชาการระหว่างประเทศกำลังพัฒนา เพื่อพัฒนาประเทศกำลังพัฒนาร่วมกัน ทั้งนี้จะเป็นการพยายามวิเคราะห์โครงการดังกล่าว ซึ่งประกอบด้วยรายการต่าง ๆ ที่จีนขอมานันว่าได้บรรลุผลตามที่ได้วางเป้าหมายไว้หรือไม่

ขอบเขตของการศึกษา

ในการศึกษานี้จะกล่าวถึงแนวความคิดที่เกี่ยวข้องกับเรื่องความร่วมมือกันระหว่างประเทศกำลังพัฒนาโดยจะเน้นความร่วมมือทางด้านวิชาการระหว่างกัน (technical cooperation among developing countries) ทั้งนี้จะนำแนวความคิดเหล่านี้มาเป็นกรอบในการมองแนวนโยบายของประเทศไทยในการดำเนินโครงการให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศกำลังพัฒนาอื่น ๆ และรวมทั้งจะกล่าวถึงความสำคัญของความร่วมมือทางวิชาการระหว่างประเทศกำลังพัฒนาที่มีต่อประเทศกำลังพัฒนา และวิเคราะห์แนวความคิดดังกล่าวว่ามีประโยชน์หรือไม่เพียงใดต่อประเทศกำลังพัฒนา และรวมถึงวิเคราะห์ความเป็นไปได้ แนวโน้ม และความสำเร็จผลของความร่วมมือทางวิชาการระหว่างประเทศกำลังพัฒนา

ในเมื่อกรณีศึกษาของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นเรื่องของไทยกับจีน ดังนั้นควรจะได้ทราบถึงภูมิหลังของสัมพันธภาพของประเทศไทยทั้งสองก่อน ด้วยเหตุนี้จึงมีการกล่าวย้อนไปถึงความสัมพันธ์ของทั้งสองหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 นั่นคือยุคสงครามเย็น ซึ่งมีการแบ่งเป็นค่ายคอมมิวนิสต์และโลกเสรี และมีผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับจีน ซึ่งไม่ค่อยกระชับแน่นแฟ้นนัก นอกจากนี้จะกล่าวถึงสัมพันธภาพของทั้งสองประเทศหลังยุคสงครามเย็นโดยถือเอาหลังสงครามเวียดนามเป็นเกณฑ์ เพราะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงท่าทีของประเทศไทยในเวทีการเมืองระหว่างประเทศ โดยเฉพาะในระดับภูมิภาคซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากสภาพแวดล้อมระหว่างประเทศซึ่งเปลี่ยนแปลงไปนั่นเอง ทำให้รัฐบาลไทยจะต้องหันมาใส่ใจในเรื่องการปรับความสัมพันธ์ทางการทูตกับประเทศจีน

การให้ความช่วยเหลือทางด้านวิชาการของไทยแก่จีนนั้น เพิ่งจะริเริ่มมาได้ไม่นานนัก การกล่าวถึงความสัมพันธ์ไทยจีนนอกจากจะชี้ให้เห็นถึงภาพของความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศแล้ว นโยบายการให้ความช่วยเหลือทางวิชาการของไทยแก่จีนนั้นยังอาจจะสืบเนื่องมาจากความสัมพันธ์ระหว่างไทย-จีนนี้ด้วย